Yxkull nr 76

Adliga ätten Yxkull nr 76 †

Natural. 1625, introd. s. å. Utdöd före 1746-08-18.

Släkten **Uexkull (von Bardewis**) framträder i urkunderna redan i trettonde seklet, då den innehade borgen med samma namn i Livland. Redan tidigt synes den hava delat sig i tre huvudlinjer, husen **Felks**, **Fickel-Kasti** och **Limmat-Kirkota**, vilkas gemensamma härstamning dock icke kan urkundligt påvisas. Från huset Felks härstammar såväl **friherrliga ätten Yxkull som friherrliga ätten von Yxkull-Gyllenband**. Nikolaus Uexkull (se nedan, Tab. 1) av huset Fickel (död före 1420) är däremot stamfader för såväl den gren av ätten, vilken besatt sagda gods i likanämnda socken, Estland, som även bl. a. de släktlinjer, vilka kallats Kasti- och Padenormlinjerna. Från den äldre av dessa härleder sig den i Sverige naturaliserade ätten nr 76, av vilken en gren upphöjdes i friherrlig värdighet med namnet **Meijendorff von Yxkull**. Från den yngre härstammade ätten von **Yxkull-Gyllenband** på mödernet, sedan **Reinhold Uexkull af Kosch** äktat **Sofia Conradsdotter Uexkull af Padenorm**. Av den yngsta huvudlinjen, huset Limmat-Kirkota, blev en gren upphöjd i svenskt friherrligt stånd med namnet **Meijendorff von Yxkull** (se denna ätt, Rättelser). Släkten, som talrikt fortlever i östersjöprovinserna, är intagen på livländska, estländska och öselska riddarhusen under nris 47, 66 och 100 med namnet von Uexkull.

I äldre framställningar av vapnet saknas trädet i vänstra hjälmprydnanden.

Litteratur: Gottl. Olof Hansen, Geschichte des Geschlechtes derer von Uexkull, Bd i (Reval 1900). M. von Taube, Die von Uxkull, Genealogische Geschichte des uradeligen Geschlechts der Herren, Freiherren und Grafen von Uxkull 1229–1929 (Berlin 1930).

1Af. 2At (Sch). 3Storkyrkans kyrkoarkiv. 4Um. 5Wn. 6At (So). 7Medd. av översten Nikolaus von Essen, Reval. 8Lk.

TAB 1

Nikolaus Uexkull, till Fickel i likanämnd socken, Estland, som han ägde 1383. Riddare. Biskopens av ösel vasall. Död före 1420-12-21. Gift med Ilsabe N. N.

Barn:

Conrad Uexkull, till Fickel, som han vid arvskiftet efter fadern 1420-12-21 erhöll tillsammans med sin broder Didrik, samt blev konfirmerad i besittningen 1453-05-13, då han även fick Kattentack i Goldenbecks socken, Estland. Öselsk stiftsriddare. Manngerichtsbeisitzer i Harrien. Död 1464-01-16. Gift med **Gertrud N. N**.

Barn:

Wolmar Uexkull, till Fickel i likanämnda socken och Russal i Nissi socken, Estland, vilka han erhöll vid arvskiftet efter fadern 1465-10-30, Anzen i likanämnda socken och Wollust i Odenpä socken, båda i Livland, vilka han erhöll i förläning av biskop Johan av Ösel 1477-07-25 tillsammans med sin kusin Peter Bertramsson Uexkull, samt Mentzen i

Harjels socken, Livland, och Werder och Padenorm, båda i Hanehls socken, Estland. Död efter 1493-07-30, men före 1506-06-13. Gift två gånger, men namnen på hans fruar ej kända.

Barn:

1. **Conrad Uexkull**, till Hallifer m. m. i Fickels socken, Estland, som han köpte 1488-09-08. Levde 1497, men var död före 1506. Gift med **Margareta N. N**.

Barn:

Volmar Uexkull, till Kasti i Merjama socken och Russal i Nissi socken, Estland, vilka han erhöll vid arvskiftet efter farbrodern 1509-02-09. Gift med **Anna Tiesenhausen**, till Naus, som sedan fick Volmar von Treiden, dotter av Detlof von Tiesenhausen och Gertrud von Dönhof.

Barn:

Didrik Uexkull, till Kasti och Russal. Lantråd i Estland. Gjorde sitt testamente 1602. Han råkade i tvist med sin broder Wolmar om Kasti, vilket 1591 förlorade genom konungens ingripande tillhan broderns förmån. Gift med **Anna Titfer**, av huset Wenden, dotter av **Johan Titfer** och **Adelheid Taube**.

Barn:

Volmar Uexkull, natural. Yxkull, till Kasti samt Djursnäs och Ogesta, båda i Ösmo socken Stockholms län, vilka han erhöll med sin fru, som fått dem i donation1 1590-11-30. Kom till Sverige och blev först konung Johan III:s kammarjunkare, sedan konung Carl IX:s hovmarskalk. Natural. svensk adelsman och introd. 1625 under nr 43, vilket nummer sedan ändrats till 76. Död 1627 och begraven s. å. 5/8 i Ösmo kyrka, där hans vapen uppsattes. Gift med **Helena Magnusdotter**, som i sitt vapen förde ett gyllene griphuvud mellan fyra sexuddiga silverstjärnor i rött fält och som levde ännu 1630, naturlig dotter av **hertig Magnus av Östergötland** och **Anna von Haubitz**, 'vilken hade till vapen ett krönt svart bagghuvud med vita horn i rött fält'.

Barn:

Johan. Överste. Se Tab. 2.

Didrik. Överstelöjtnant. Död 1637. Se Tab. 8

Conrad. Var 1626 fänrik och 1631 kapten vid dalregementet.

Elisabet, levde 1642. Gift 1635-10-18 i Stockholm Nikolai förs. i Stockholm med assessorn **Håkan Skytte af Sätra**, död 1650.

Volmar, född 1609. Överste. Död 1649. Se Tab. 9

TAB 2

Johan (son av Volmar Uexkull, natural. Yxkull, Tab. 1), till Kasti och Bäddarö i Löts socken Uppsala län, som han fick med sin 1:a fru. Var 1613 fänrik vid Jesper Andersson Cruus' regemente och 1621 vid överste Åke Oxenstiernas kompani dalkarlar. Var 1622 och ännu 1626 kapten för ett kompani av samma regemente. Överstelöjtnant vid dalregementet 1629. Överste för nämnda regemente 1632. Avsked 1638-06-00. Död 1654-11-24 (enl. änkans brev till M. G. De la Gardie den 10 mars 1655, RA), och begraven 1655-04-08 i Riddarholmskyrkan. Gift 1:o 1619-08-01 i Stockholm Nikolai förs. i Stockholm med **Märta Persdotter** i hennes 2:a gifte (gift 1:o 1604-08-26 i Viborg med ståthållaren **Erik Claesson Bielkenstierna**, född 1579, död 1612), död före 1627-09-22 och begraven s. å. 21/10 i Odensvi kyrka Västmanlands län, dotter av ståthållaren **Per Hansson den yngre (Forstenasläkten, nr 2**) och hans 2:a fru **Ingeborg Rosengren**. Gift 2:o 1639-09-24 Östanå med **Elisabet Fleming**, som levde änka 1685 (»över 70 år gammal») och ägde Högby och Håra i Villberga socken1 Uppsala län, dotter av landshövdingen **Herman Fleming**, och hans 1:a fru **Metta Ille**.

Barn:

2. **Johan Wolmar**. Se Tab. 3.

2. **Gustaf**. Kapten. Se Tab. 5.

2. **Herman**, döpt 1646-09-30 i Stockholm Jakobs förs. i Stockholm.

2. **Elisabet**, död före 1684-03-01. Gift 1:o 1662 med ryttmästaren **Henrik von Nieroth**, död 1667-05-26 på sitt gods Paenküll i Merjama socken (stupade i duell med sin svåger **Johan Wolmar Uexkull**). Gift 2:o med kaptenen **Georg Fredrik Klick** till Assoküll i Röthels socken.

2. **Metta**, levde änka 1681. Gift med kaptenen **Jakob Silfversparre**, död 1674.

2. **Anna Margareta**, död före 1688. Gift med majoren friherre **Henning Johan Grass**, i hans 2:a gifte, levde 1707, men död före 1710.

2. **Claes**, född 1651. Kapten. Se Tab. 6.

TAB 3

Johan Wolmar (son av Johan, Tab. 2), till Kasti. Student i Uppsala 1655-11-004. 'Blev olycklig för sin svåger Henrik von Nieroth'. Delade arv med sina bröder 1669-07-06 och 1684-04-16. Gift med **Sofia Margareta von Offenberg**, från Kurland.

Barn:

Claes Georg, född 1681. Löjtnant. Död 1722. Se Tab. 4

Johan Didrik. Officer vid kursachsiska chevalierregementet 1698. Löjtnant vid upplands tremänningsinfanteriregemente 1700-09-01. Livdrabant 1703-04-10. Vice korpral vid livdrabantkåren 1711. Korpral därst. 1714-09-10. Överstelöjtnant vid Västgöta tremänningskavalleriregemente 1717-12-07. Överstes avsked 1721-11-10. Begraven 1723-03-30 i Merjama socken.

TAB 4

Claes Georg (son av Johan Wolmar, Tab. 3), till Kasti. Född 1681. Underofficer vid Mellins estländska intanteriregemente8. Fänrik vid Schwengelms pernauska infanteriregemente 17038. Löjtnant. Begraven 1722-04-10 i Merjama socken. Gift med **Maria Igelström**, begraven 1756-06-14 i Merjama socken, dotter av kornetten **Herald Igelström**, och **Anna Elisabet von Klot**.

Barn:

Margareta Juliana, begraven 1794-09-26 i Merjama socken. Gift omkr. 1738 med kaptenen och hakenrichtern Georg Gustaf von Baranoff i hans 2:a gifte (gift 1:o 1711-03-21 i Reval med Margareta Dorotea Woltfelt, döpt 1692-08-05 Keblas 1685, begraven 1756-05-26 i Merjama socken.

Christina Charlotta, död före 1763. Gift 1:o 1741-03-28 på Kasti med sin systers styvson, löjtnanten och hakenrichtern Christoffer Georg von Baranoff, döpt 1712-12-28 på Keblas, död före 1756. Gift 2:o 1756-02-22 med löjtnanten **Fredrik Vilhelm von Anrep** i hans 1:a gifte (gift 2:o 1763-03-16 med Agneta Elisabet von Buxhövden, född 1740-01-26 död 1733-11-10), död 1766-06-16.

Wolmar Didrik, döpt 1720-03-26 på Kasti, död före 1746-08-18.

TAB 5

Gustaf (son av Johan, Tab. 2), till Kasti. Student i Uppsala 1655-11-004. Kornett vid södra skånska kavalleriregementet 1665-08-17. Dömdes 1672 av Svea hovrätt till döden för övervåld på vakten, vilket straff k. m:t av nåd ändrade till sex års landsflykt. Kapten i holländsk tjänst. Död före7 1684-04-16. Gift 1666-01-10 Mälby med Hebla Planting-Gyllenbåga, död 1722-02-00, dotter av generalmajoren Erik Planting-Gyllenbåga och hans 3:e fru Brita Tott af Skedebo.

Barn:

Brita, död före 1711. Gift med sin halvkusin, kaptenen Axel Bure, i hans 1:a gifte, död 1710.

TAB 6

Claes (son av Johan, Tab. 2), till Kasti och Bäddarö i Löts socken Uppsala län. Döpt 1651-07-10 i Stockholm Jakobs förs. i Stockholm. Student först i Åbo och sedan i Uppsala4 1669-10-07. Kapten. Levde 1684-04-16 då han delade arv med sina bröder. Gift med Christina Stålhandske, död före 1690, dotter av assessorn Johan Stålhandske, och Margareta Fleming.

Barn:

1, Christina Helena.

1. Claes. Kapten. Se Tab. 7.

1. Gustaf. Ryttmästare. Död efter 1720 men före 1746.

TAB 7

Claes (son av Claes, Tab. 6), till Kasti. Kapten. Död före 1720. Gift 1694-02-02 med2 Maria Elisabet von Wrangel, döpt 1669-08-17, levde änka 1720, dotter av överstelöjtnanten Evert Volmar von Wrangel och hans 1:a fru Maria Elisabet von Krusenstierna.

Barn:

Anna Helena, döpt 1697-01-24, död före 1746-08-18.

TAB 8

Didrik (son av Volmar Yxkull, natural. Yxkull, Tab. 1), till Kasti samt Djursnäs och Ogesta i Ösmo socken Stockholms län, Hå Landbogård i Hamneda socken Kronobergs län, som han erhöll genom sitt gifte, samt Ullnäs i Grythytte socken och Skattmansö i Vittinge socken (båda i Vm.). Var 1629 kapten vid Upplands regemente och 1634 kapten vid dalregementet. Överstelöjtnant vid livgardet 1635 och vid dalregementet 1636. Död 1637-02-21 och begraven i Vittinge kyrka, där hans gravsten finnes.2 Gift med Beata Oxehufvud, dotter av majoren Olof Bosson Oxehufvud (nr 102) och Märta Posse.

Barn:

Lage Yxkull, friherre Meijendorff von Yxkull. Överste. Död 1699. Se friherrliga ätten Meijendorff von Yxkull nr 74, Tab. 1.

Helena, död 1691-05-14 på Ogesta. Gift där 1654-07-23 med landshövdingen friherre Gustaf Duwall, född 1630, död 1692.

Didrik, till Ogesta och Ullnäs. Född posthumus 1637-10-04. Student i Uppsala4 1645-06-14. Död barnlös 1667-09-05 på Ogesta och begraven i Ösmo kyrka, där hans vapen uppsattes.2 Gift med Brita Wernstedt i hennes 1:a gifte (gift 2:o 1674-09-06 på Klemmingeberg med vice presidenten Erland Kafle, i hans 2: a gifte, född 1617, död 1678), född 1640-02-08, död 1677-09-29 och ligger jämte sin senare man begraven i Knivsta kyrka Stockholms län, dotter av landshövdingen Melker Wernstedt, nr 78, och Christina Ribbing.

TAB 9

Volmar (son av Volmar Uexkull, natural. Yxkull, Tab. 1), till Djursnäs samt Sarvlaks i Finland. Född 1609. Överstelöjtnant vid bergsregementet. Kommendant på Nyköpings slott 1644-04-03. Överste. Död 1649-01-14 och ligger jämte sin fru och hennes 2:a man begraven i Flemingegraven i Ösmo kyrka under ett vackert epitafium av svart marmor. Gift 1643-11-22 i Stockholm Nikolai förs. i Stockholm5 med Elin Fleming i hennes 1:a gifte (gift 2:o 1652-11-11 Fållnäs, med generalmajoren och guvernören Nils Bååt, friherre Bååt, född 1617, död 1659), född 1611-02-03 Fituna

Barn:

Volmar, död som barn före fadern.

Ebba, död som barn före fadern.

Källor

Gustaf Elgenstierna, Den introducerade svenska adelns ättartavlor. 1925-36.